

ALÞÝÐUSAMBAND ÍSLANDS
FEDERACJA ISLANDZKICH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
Sættúni 1 · 105 Reykjavík
sími/tel.: 53 55 600
e-mail: asi@asi.is
www.asi.is

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS
CONFEDERATION OF ICELANDIC EMPLOYERS
Borgartúni 35 · 105 Reykjavík
sími/tel.: 591 0000
e-mail: sa@sa.is
www.sa.is

Prawa i warunki pracy cudzoziemców pracujących na islandzkim rynku pracy

Wyciąg z umowy zbiorowej (kjarasamningur)

Réttindi og kjör erlendra starfsmanna á íslenskum vinnumarkaði

Útdráttur úr kjarasamningum

Wydane we wrześniu 2007 roku
Ważne do 1 stycznia 2008 roku lub do chwili sporządzenia nowych umów zbiorowych

Gefið út í september 2007
Gildir til 1. janúar 2008 eða þar til gerðir hafa verið nýir kjarasamningar

Spis treści:

Íslenskur vinnumarkaður	p. 2
Wynagrodzenie i inne zagadnienia dotyczące wynagrodzenia	p. 4
Czas pracy, czas na odpoczynek i przerwy na posiłki	p. 8
Urlop	p. 12
Prawo do dni chorobowych	p. 14
Zerwanie umowy o zatrudnieniu	p. 18
Składki do funduszy emerytalnych i związków zawodowych	p. 20
Inne zagadnienia	p. 22

Íslenskur vinnumarkaður

Dostępnosc do rynku pracy

Íslandia wchodzi w skład EWG, Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, i dlatego obywatele krajów UE mogą przyjeżdżać na Islandię w poszukiwaniu pracy i otrzymać zatrudnienie w przedsiębiorstwach islandzkich bez potrzeby ubiegania się o specjalne pozwolenie na pracę.¹ Jednak nadal należy ubiegać się o pozwolenie na pobyt w Urzędzie do spraw cudzoziemców (Útlendingastofnun) najpóźniej po upływie pierwszych trzech miesięcy zatrudnienia w kraju. Obywatele innych krajów nie mogą podejmować jakiegokolwiek pracy bez posiadania pozwolenia na pracę i pobyt na Islandii; są jednak wyjątki do tej ustawy.

Do 1 maja 2009 roku pracodawcy mają obowiązek zgłaszania do Urzędu Pracy (Vinnumálastofnun) faktu o zatrudnieniu przez siebie obywateli następujących krajów: Estonii, Łotwy, Litwy, Polski, Słowacji, Słowenii, Czech i Węgier. W zgłoszeniu muszą być podane następujące dane: imię i nazwisko pracodawcy, numer ewidencyjny (kennitala), adres a także imię i nazwisko cudzoziemca, jego numer ewidencyjny i adres zamieszkania w kraju. Poza tym należy dołączyć umowę o zatrudnieniu, która zapewnia cudzoziemcowi wynagrodzenie i inne warunki zatrudnienia zgodne z prawem islandzkim i umowami zbiorowymi. Zgłoszeń do Urzędu Pracy dokonuje się w ciągu dziesięciu dni roboczych od daty zatrudnienia.

Warunki wynagrodzeń pracowników pochodzenia obcego

Zgodnie z prawem islandzkim wynagrodzenie i inne zagadnienia dotyczące zatrudnienia, o które negocjują odpowiednie organizacje rynku pracy, nie mogą być gorsze od ustalonych minimalnych warunków zatrudnienia wszystkich pracowników odpowiednich branż niezależnie od płci, narodowości lub okresu zatrudnienia. Dotyczy to również pracowników tych pracodawców, którzy nie należą do jakichkolwiek stowarzyszeń pracodawców lub sami nie zawarli umowy zbiorowej ze związkami zawodowymi. Umowy pomiędzy pracownikami a pracodawcami, które zawierają warunki zatrudnienia gorsze niż te obowiązujące w powszechnych umowach zbiorowych, są nieważne i nie są wiążące wobec pracownika.

¹ Obywatele Bułgarii i Rumunii muszą posiadać pozwolenie na pracę, aby móc legalnie pracować na Islandii a ta zasada obowiązuje przynajmniej do 1 stycznia 2009 roku.

Efnisyfirlit:

Íslenskur vinnumarkaður	bls. 3
Laun og aðrir launaþættir	bls. 5
Vinnutími, hvíldartími og neysluhlé	bls. 9
Orlof	bls. 13
Veikindaréttur	bls. 15
Slit ráðningarsamninga	bls. 19
lðgjöld til lífeyrissjóða og stéttarféлага	bls. 21
Önnur ákvæði	bls. 23

Íslenskur vinnumarkaður

Aðgangur að vinnumarkaðnum

Ísland á aðild að EES, Evrópska efnahagssvæðinu, og er því ríkisborgurum frá ríkjum ESB heimilt að koma til Íslands í atvinnuleit og ráða sig til starfa hjá íslenskum fyrirtækjum án sérstaks atvinnuleyfis.¹ Þeir þurfa þó að sækja um dvalarleyfi til Útlendingastofnunar í síðasta lagi þegar þriggja mánaða starfstíma hér á landi er náð. Ríkisborgurum annarra ríkja er óheimilt að starfa hér á landi án atvinnu- og dvalarleyfa, nema undanþáguákvæði laga heimili.

Fram til 1. maí 2009 ber atvinnurekendum að tilkynna til Vinnumálastofnunar um ráðningu ríkisborgara Eistlands, Lettlands, Litháens, Póllands, Slóvakíu, Slóveníu, Tékklands eða Ungverjalands til starfa. Í tilkynningunni skal koma fram nafn atvinnurekanda, kennitala og heimilisfang ásamt nafni útlendingans, kennitölu og aðsetri hans hér á landi. Enn fremur skal fylgja tilkynningunni ráðningarsamningur sem tryggi útlendingnum laun og önnur starfskjör samkvæmt íslenskum lögum og kjarasamningum. Tilkynningin skal berast Vinnumálastofnun innan tíu virkra daga frá ráðningu.

Launakjör erlendra starfsmanna og eftirlit með þeim

Samkvæmt íslenskum lögum skulu laun og önnur starfskjör, sem aðildarsamtök vinnumarkaðarins semja um, vera lágmarkskjör, óháð kyni, þjóðerni eða ráðningartíma fyrir alla launamenn í viðkomandi starfsgrein á svæði því er samningurinn tekur til. Á það einnig við um launamenn hjá atvinnurekendum sem standa utan samtaka atvinnurekenda eða hafa ekki sjálfir gert kjarasamninga við stéttarfélag. Samningar einstakra launamanna og atvinnurekenda um lakari kjör en hinir almennu kjarasamningar ákveða eru ógildir og ekki bindandi fyrir starfsmann.

¹ Ríkisborgarar Búlgaríu og Rúmeníu þurfa þó atvinnuleyfi til að ráða sig til starfa á Íslandi og gildir sú regla a.m.k. til 1. janúar 2009.

Specjalne reguły obowiązują w przypadku cudzoziemców pracujących na Islandii z ramienia zagranicznych przedsiębiorstw. Takie osoby mają umowy o zatrudnieniu zawarte z zagranicznymi przedsiębiorstwami lecz nadal mają prawa zgodne z islandzkimi umowami zbiorowymi w odniesieniu do minimalnego wynagrodzenia i innych zagadnień dotyczących wynagrodzenia, wypłat za nadgodziny oraz prawo do urlopu i wypłaty urlopowej. Jednocześnie powinno się przestrzegać zasad o maksymalnym ilości przepracowanych godzin i minimalnego czasu na odpoczynek. Prawo uwzględnić również wypłaty z powodu wypadków w pracy lub chorób a także ubezpieczeń przeciw wypadkom.

Jest to zadaniem mężów zaufania związków zawodowych, aby w miejscach pracy stosowane były zasady zawarte w umowach zbiorowych wobec pracowników. Jeśli zajdzie uzasadnione podejrzenie o pogwałceniu zasad umowy wobec pracownika pochodzenia obcego, mąż zaufania ma prawo do przejrzania dokumentacji o wynagrodzeniu i innych odpowiednich warunkach zatrudnienia danego pracownika. Jeśli mąż zaufania nie jest obecny w miejscu pracy, odpowiedni przedstawiciel związku zawodowego ma takie same upoważnienie jak i mąż zaufania do przejrzania dokumentacji.

Jeśli zostanie wzbudzone podejrzenie o pogwałceniu umowy, należy zwrócić się do męża zaufania w miejscu pracy, który zapozna się ze sprawą i ma prawo domagać się naprawienia sytuacji. Jeśli mąż zaufania nie jest obecny w miejscu pracy, należy wtedy skontaktować się ze związkiem zawodowym, który prowadzi działalność na terenie odpowiedniej branży i prosić o pomoc.

Ta broszura ma na celu udzielenie pomocy pracownikom pochodzenia obcego w uświadomieniu im ich praw i obowiązujących warunkach na islandzkim rynku pracy. Nie jest tutaj mowa o warunkach zatrudnienia osób pracujących w spedycji i biurach.

Wynagrodzenie i inne zagadnienia

Wynagrodzenie minimalne

Na Islandii wszyscy pracodawcy mają obowiązek przestrzegania postanowień umów zbiorowych o minimalnym wynagrodzeniu. Zależy ono przede wszystkim od rodzaju wykonywanej pracy, stażu i wykształcenia.

Przykłady minimalnego wynagrodzenia robotnika w wieku 22 lat (2007):

Sprzątanie	kr. 122.905
Przemysł rybny	kr. 127.814
Pace budowlane	kr. 129.500
Sterowanie maszyn	kr. 136.500

Minimalne wynagrodzenie ślusarzy/murarzy/malarzy/hydraulików po egzaminie czeladniczym

kr. 186.555

Minimalne wynagrodzenie pracowników branży elektrycznej po egzaminie czeladniczym

kr. 189.474

Sérreglur gilda um erlenda starfsmenn sem sendir eru til Íslands á vegum erlendra fyrirtækja í tengslum við veitingu þjónustu. Þeir eru í ráðningarsambandi við erlenda fyrirtækið en eiga eftir sem áður rétt skv. íslenskum kjarasamningum hvað varðar lágmarkslaun og aðra launaþætti, yfirvinnugreiðslur og réttindi til orlofs og orlofslauna. Einnig ber að virða reglur um hámarksvinnutíma og lágmarkshvildartíma. Í lögum er kveðið á um rétt þeirra til launa í veikinda- og slysafellum og til slysatrygginga.

Það er hlutverk trúnaðarmanna stéttarfélaga á vinnustað að gæta þess að gerðir kjarasamningar séu haldnir gagnvart starfsfólki. Sé rökstuddur grunur um að brotinn sé réttur gagnvart erlendum starfsmanni hefur trúnaðarmaður rétt á að yfirfara gögn um laun eða önnur starfskjör starfsmanns. Sé ekki trúnaðarmaður á vinnustað hefur fulltrúi viðkomandi stéttarfélags sömu heimildir og trúnaðarmaður til að yfirfara gögn.

Ef grunur vaknar um brot er rétt að leita liðsinnis trúnaðarmanns á vinnustað sem kannar málið og krefst úrbóta. Ef trúnaðarmaður er ekki á vinnustað er rétt að hafa samband við stéttarfélag sem starfar á svæðinu í viðkomandi starfsgrein og óska aðstoðar.

Bæklingi þessum er ætlað að aðstoða erlenda starfsmenn við að þekkja réttindi og kjör á íslenskum vinnumarkaði. Hér er ekki fjallað um kjör afgreiðslu- og skrifstofufólk.

Laun og aðrir launaþættir

Lágmarkslaun

Öllum atvinnurekendum á Íslandi ber að virða ákvæði kjarasamninga um lágmarkslaun. Lágmarkslaun ráðast fyrst og fremst af eðli starfs, starfsaldri og menntun.

Dæmi um lágmarkslaun 22 ára verkamanns (2007):

Ræstingar	kr. 122.905
Fiskvinnsla	kr. 127.814
Byggingarvinna	kr. 129.500
Tækjastjórn	kr. 136.500

Lágmarkslaun trésmiða/múrara/málara/pípára með sveinspróf

kr. 186.555

Lágmarkslaun rafiðnaðarmanna með sveinspróf

kr. 189.474

Wynagrodzenie minimalne zgodnie z umowami zbiorowymi mierzone jest w odniesieniu do pełnego dnia roboczego, 40 godzin w tygodniu. Za nadgodziny wypłacane jest wynagrodzenie dodatkowe.

Stawki wynagrodzeń w umowach zbiorowych generalnie co roku ulegają zmianom: 1 stycznia każdego roku lub po wprowadzeniu nowej umowy zbiorowej. Dlatego należy zwrócić się do odpowiedniego związku zawodowego w celu uzyskania informacji o obowiązujących stawkach wynagrodzeń.

Dotacje grudniowe i urlopowe

Pracownicy mogą mieć prawo do specjalnych dodatków pieniężnych poza innymi wynagrodzeniami. Osoby, które pracują na przełomie listopad/grudzień lub już przepracowały przynajmniej 12 tygodni w kalendarzu rocznym mają prawo do dotacji grudniowej, odpowiednio do okresu pracy w roku kalendarzowym. W roku 2007 dotacja grudniowa wynosi 41.800 kr. i wypłacana jest najpóźniej 15 grudnia.

Osoby pracujące na przełomie kwiecień/maj lub przepracowały przynajmniej 12 tygodni w roku urlopowym (tj. w okresie od 1 maja do 30 kwietnia) mają prawo do dotacji urlopowej, odpowiednio do okresu pracy w dobiegającym końcu roku urlopowym. Dotacja urlopowa latem 2007 roku wynosi 23.000 kr i jest wypłacana najpóźniej 15 sierpnia.

Osoby pracujące na część etatu ma prawo do częściowych dotacji.

Wynagrodzenie za pracę dzienną

Wynagrodzenie za pracę dzienną może być stałym wynagrodzeniem miesięcznym lub wynagrodzeniem według przepracowanych godzin. Przy wypłacie stałego wynagrodzenia miesięcznego, pracownik otrzymuje wcześniej uzgodnione wynagrodzenie miesięczne niezależnie od ilości przepracowanych dni w miesiącu (od poniedziałku do piątku).

Wynagrodzenie za przepracowane godziny wylicza się poprzez podzielenie przez 173,33 sumy wynagrodzenia miesięcznego. Wypłacane wynagrodzenie zależy w każdym miesiącu od ilości przepracowanych godzin w odpowiednim miesiącu. Jeśli np. wynagrodzenie miesięczne robotnika budowy wynosi 129.500 kr., wtedy stawka godzinna wynosi 747,13 kr. Stawka godzinna pracowników branży restauracyjnej i hoteli wylicza się poprzez podzielenie wynagrodzenia miesięcznego przez 172.

Wynagrodzenie za nadgodziny i pracę w święta

Za pracę dłuższą niż 8 godzin dziennie i 40 godzin tygodniowo należy się wynagrodzenie za nadgodziny. Wylicza się to poprzez stawkę godzinną, która odpowiada 1,0385% wynagrodzenia miesięcznego za pracę dzienną.

Za pracę w święta stawka wynosi 1,375% wynagrodzenia miesięcznego za pracę dzienną. Jeśli np. wynagrodzenie miesięczne robotnika budowy wynosi 129.500 kr, wtedy stawka godzinna za nadgodziny wynosi 1.344,86 kr a stawka w dni świąteczne 1.780,63 kr.

Lágmarkslaun skv. kjarasamningum miðast við fulla dagvinnu, 40 klst. á viku. Fyrir vinnu umfram það er greitt yfirvinnukaup.

Kauptaxtar kjarasamninga taka almennt árlegum breytingum, 1. janúar ár hvert eða við gildistöku nýs kjarasamnings. Því þarf að leita upplýsinga hjá hlutaðeigandi stéttarfélagi um gildandi kauptaxta.

Desember- og orlofsuppbót

Starfsmenn geta átt rétt á sérstökum launauppbótum, auk annarra launa. Þeir sem eru í starfi um mánaðamótin nóvember/desember eða ná að vinna a.m.k. 12 vikur á almanaksári eiga rétt á desemberuppbót, hlutfallslega m.v. starfstíma á almanaksárinu. Desemberuppbót árið 2007 er kr. 41.800 og greiðist eigi síðar en 15. desember.

Þeir sem eru í starfi um mánaðamótin apríl/mái eða ná því að vinna a.m.k. 12 vikur á orlofsári (þ.e. á tímabilinu frá 1. maí til 30. apríl) eiga rétt á orlofsuppbót, hlutfallslega m.v. starfstíma á orlofsárinu sem er þá að ljúka. Orlofsuppbót til greiðslu sumarið 2007 er kr. 23.000 og greiðist eigi síðar en 15. ágúst.

Starfsfólk í hlutastarfi á rétt á hlutfallslegum uppbótum.

Dagvinnukaup

Dagvinnukaup getur hvort heldur verið mánaðarkaup eða tímakaup. Þegar greitt er mánaðarkaup fyrir dagvinnu þá fær starfsmaður greitt umsamið mánaðarkaup, óháð fjölda vinnudaga (mánudaga – föstudaga) í mánuðinum.

Tímakaup í dagvinnu er fundið með því að deila með 173,33 í mánaðarlaunin. Greidd laun í hverjum mánuði ráðast þá af fjölda dagvinnustunda í viðkomandi mánuði. Ef mánaðarlaun byggingaverkamanns eru t.d. 129.500 þá er tímakaup í dagvinnu kr. 747,13. Tímakaup starfsfólks í veitinga- og gistihúsum fæst með því að deila með 172 í mánaðarlaunin.

Yfirvinnukaup og stórhátíðarkaup

Fyrir vinnu umfram 8 stundir á dag og 40 klst. á viku skal greiða yfirvinnukaup. Yfirvinna greiðist með tímakaupi sem samsvarar 1,0385% af mánaðarlaunum fyrir dagvinnu. Vinna á stórhátíðardögum greiðist með tímakaupi sem samsvarar 1,375% af mánaðarlaunum fyrir dagvinnu.

Ef mánaðarlaun byggingaverkamanns eru t.d. 129.500 þá er tímakaup í yfirvinnu kr. 1.344,86 og tímakaup í stórhátíðarvinnu kr. 1.780,63.

Wypłaty wynagrodzeń i wykazy o wynagrodzeniach

W umowie o zatrudnieniu powinna być podana informacja o tym czy wynagrodzenie ma być wypłacane miesięcznie, tygodniowo lub co drugi tydzień. Jeśli wynagrodzenie jest wypłacane miesięcznie, wtedy wypłata następuje w pierwszy dzień roboczy następnego miesiąca. Jeśli wynagrodzenie jest wypłacane tygodniowo (40 przepracowanych godzin) lub co drugi tydzień (80 przepracowanych godzin), wtedy wypłata następuje w czwartek lub piątek następnego tygodnia.

Do każdego wynagrodzenia dołączony powinien być wykaz o wynagrodzeniu. Na tym wykazie muszą być podane wyszczególnienia dotyczące wynagrodzenia za m.in. pracę dzienną, nadgodziny lub pracę w święta. Podane muszą być również wszystkie informacje o potrąceniach z wynagrodzenia.

Czas pracy, czas na odpoczynek i przerwa na posiłek

Czas pracy

Praca dzienna odbywa się od poniedziałku do piątku, 8 godzin dziennie (40 godzin w tygodniu). Praca dzienna rozpoczyna się o godz. 07:00 i kończy się w zależności od umowy zbiorowej. Dzień roboczy zwykłych robotników kończy się o godz. 17:00 lecz pracownicy przemysłowi kończą pracę generalnie o godz. 18:00. Pracownik wraz z pracodawcą uzgadniają kiedy w tym okresie kończy się dzień roboczy.

Nadgodziny naliczane są po tym, kiedy dany pracownik przepracował 7 godzin i 25 minut w dniu roboczym (8-godzinny dzień pracy po odjęciu 35 minut na przerwę na kawę).

Praca w godzinach poza tymi godzinami wynagradzana jest poprzez tzw. wypłatę za nadgodziny, nie dotyczy to pracy na zmianę. Należnego za pracę dzienną wynagrodzenia nie wolno wypłacać za nadgodziny, nawet jeśli pracownik nie przepracował pełnych 8 godzin pracy dziennej.

Czas na odpoczynek

Czas pracy musi być podzielony w taki sposób, aby pracownik miał przynajmniej 11 godzin w ciągu doby na odpoczynek. W przypadku, kiedy pracownik zostanie wyjątkowo poproszony o przyjeździe do pracy przed upływem 11 godzinnego odpoczynku, należy mu się wtedy dodatkowe godziny odpoczynku, a podział ten wygląda wtedy tak: 1½ godziny za każdą godzinę odbytego odpoczynku. Pracownik musi mieć przynajmniej jeden dzień wolny w tygodniu lecz możliwe jest wynegocjowanie tego w taki sposób, aby przesunąć dzień wolny i przyznać dwa dni wolne w ciągu dwóch tygodni, np. w sobotę i niedzielę.

Przerwy na jedzenie i kawę

Przerwa na obiad trwa przez 1 godzinę i nie jest wliczana do godzin pracy (czyli nie należy się wynagrodzenie). Według umów zbiorowych w weekendy przerwa na obiad pracowników przemysłowych jest wliczana do godzin pracy.

Kaupgreiðslur og launaseðlar

Tilgreina skal í ráðningarsamningi hvort laun séu greidd mánaðarlega, vikulega eða á tveggja vikna fresti. Ef laun eru greidd mánaðarlega skal greiða út fyrsta virkan dag næsta mánaðar á eftir. Þegar laun eru greidd út vikulega (40 dagvinnustundir) eða á tveggja vikna fresti (80 dagvinnustundir) skal greiða út á fimmtudegi eða föstudegi fram að næstu helgi á undan útborgunardegi.

Með hverri launaútborgun skal fylgja launaseðill. Á launaseðli skal sundurliða greiðslur, m.a. í dagvinnu, yfirvinnu og stórhátíðarvinnu. Einnig skal allur frádráttur sundurliðaður.

Vinnutími, hvíldartími og neysluhlé

Vinnutími

Dagvinna er unnin mánudaga til föstudaga, 8 klst. á dag (40 klst. á viku). Dagvinnutímabil hefst kl. 07:00 en mismunandi er eftir kjarasamningum hvenær því lýkur. Hjá verkafólki lýkur því kl. 17:00 en hjá iðnaðarmönnum almennt kl. 18:00. Starfsmaður og vinnuveitandi semja um hvernær á þessu tímabili dagvinnu er skilað.

Yfirvinna hefst þegar starfsmaður hefur unnið 7 klst. og 25 mín. virkan vinnutíma (8 klst. vinnudagur að frádrögnum 35 mín. í kaffihlé).

Vinna utan dagvinnutímabils er greidd með yfirvinnukaupi, nema þegar um vaktavinnu er að ræða. Ekki er heimilt að greiða dagvinnukaup á yfirvinnutímabili, jafnvel þótt starfsmaður hafi ekki skilað fullum 8 klst. í dagvinnu.

Hvíldartími

Vinnutíma skal haga þannig að starfsmaður fái a.m.k. 11 klst. samfellda hvíld á sólarhring. Sé starfsmaður sérstaklega beðinn að mæta til vinnu áður en 11 klst. hvíld er náð ber honum uppbótarhvíld sem nemur 1½ klst. fyrir hverja klst. sem hvíldin skerðist. Starfsmaður skal hafa a.m.k. einn vikulegan frídag en heimilt er að semja við hann um að fresta vikulegum frídegi þannig að þess í stað komi tveir samfelldir frídagar á tveimur vikum, t.d. laugardag og sunnudag.

Matar- og kaffihlé

Hádegismatartími er 1 klst. og telst hann ekki til vinnutíma (ólaunaður). Í kjarasamningum iðnaðarmanna telst hádegismatartími um helgar þó til vinnutíma.

Przerwy na kawę trwają przez 35 minut dziennie i wynagrodzenie jest wypłacane jak za zwykłą godzinę pracy. Jeśli pracuje się w czasie przerwy na obiad lub przerwy na kawę, wtedy wypłaca się wynagrodzenie jak za nadgodziny.

Można wynegocjować krótsze przerwy na jedzenie lub kawę i wtedy nadgodziny zaczynają się wcześniej.

Praca na zmiany

W większości umów dopuszczalna jest praca na zmiany, która obejmuje część lub wszystkich pracowników danego przedsiębiorstwa. Wypłacane jest dodatkowe wynagrodzenie za pracę w okresie od godz. 16:00 (od godz. 17:00 w restauracjach i hotelach) do godz. 08:00 rano i w weekendy. Za pracę na zmianę wykonywaną poza 40 godzinami w tygodniu należy się wynagrodzenie za nadgodziny.

Święta

Osoby pracujące w dzień nie pracują w święta, chyba że istnieje inna umowa pomiędzy pracownikiem a pracodawcą. Jeśli święto przypada na któryś z dni pomiędzy poniedziałkiem a piątkiem, wtedy pracownikowi należy się wynagrodzenie, nawet jeśli dana osoba wtedy nie pracuje. Wypłacane jest wynagrodzenie za 8 godzin pracy dziennej. Jednak nie wypłaca się wtedy wynagrodzenia za nadgodziny. Robotnicy nie mają prawa do wynagrodzenia w święta wcześniej niż po jednym przepracowanym miesiącu u tego samego pracodawcy lub w tej samej branży.

Jeśli praca odbywa się w dni świąteczne, które przypadają na któryś z dni pomiędzy poniedziałkiem a piątkiem, wtedy wypłacane jest wynagrodzenie za nadgodziny lub za dni świąteczne poza wynagrodzeniem za pracę dzienną.

Wynagrodzenie za nadgodziny wypłacane jest za pracę w następujące święta: Wielki Czwartek, drugi dzień świąt Wielkanocnych, pierwszy dzień lata (sumardagurinn), 1 maja, Święto Wniebowstąpienia, drugi dzień Zielonych Świątek, wolny dzień pracowników handlu (pierwszy poniedziałek sierpnia) oraz drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia.

Wynagrodzenie za pracę w dni świąteczne wypłacane jest za pracę w następujących dniach: Nowy Rok, Długi Piątek (föstudagurinn langi), Wielkanoc, Zielone Świątki, 17 czerwca (święto narodowe Islandczyków), Wigilię, pierwszy dzień Świąt Bożego Narodzenia oraz w Sylwestra po godz. 12:00.

Inne zasady obowiązują w przypadku pracy na zmiany.

Kaffitímar eru 35 mín. á dag og greiðast sem vinnutími. Ef unnið er í hádegismatartíma eða kaffitímum skal það greitt sem yfirvinna.

Heimilt að semja um styttri matarhlé og kaffihlé og hefst yfirvinna þá fyrr sem því nemur.

Vaktavinna

Í flestum kjarasamningum er heimild til að vinna á vöktum sem ná til hluta eða allra starfsmanna fyrirtækisins. Greitt er vaktaálag fyrir vinnu á tímabilinu frá kl. 16:00 (frá kl. 17:00 á veitinga- og gistihúsum) til kl. 08:00 að morgni og um helgar. Fyrir vinnu umfram 40 stundir að meðaltali í vaktavinnu á viku er greitt yfirvinnukaup.

Helgidagar

Dagvinnumenn vinna ekki á helgidögum nema um það hafi verið samið milli starfsmanns og vinnuveitanda. Ef helgidagur fellur á mánudag til föstudag ber að greiða starfsmanni laun, þótt ekki sé unnið. Greiddar eru 8 stundir á dagvinnukaupi starfsmanns. Yfirvinna er ekki greidd. Verkamenn eiga þó ekki rétt á launum á helgidögum fyrr en eftir eins mánaðar samfelld starf hjá sama atvinnurekanda eða í sömu starfsgrein.

Ef unnið er á helgidögum, sem falla á mánudaga til föstudaga, skal greiða yfirvinnukaup eða stórhátíðarkaup til viðbótar við dagvinnukaupið.

Yfirvinnukaup er greitt fyrir vinnu á: Skírdag, annan í páskum, sumardaginn fyrsta, 1. maí, uppstigningardag, annan í hvítasunnu, frídag verslunarmanna (fyrsta mánudag í ágúst) og annan í jólum.

Stórhátíðakaup er greitt fyrir vinnu á. Nýársdag, föstudaginn langa, páskadag, hvítasunnudag, 17. júní (þjóðhátíðardagur Íslendinga), jóladag og aðfangadag jóla og gamlársgang eftir kl. 12:00.

Aðrar reglur gilda um vaktavinnu.

Urlop

Minimalny okres urlopu

Należy wiedzieć o tym, że istnieje różnica pomiędzy dniami urlopowymi, które dana osoba zapracowuje sobie poprzez to, że jest zatrudniona na rynku pracy, a wynagrodzeniem urlopowym, które każdy pracodawca wypłaca ponad zwykle wynagrodzenie pracownika.

Dni urlopowe

Osoba, która przepracowała pełny rok urlopowy, tj. od 1 maja do 31 kwietnia, ma prawo do 24 dni urlopowych. Zmiana pracodawcy w tym okresie nie ma wpływu na ilość dni urlopowych. Osoby, które pracowały przez krótszy okres, mają prawo do proporcjonalnej ilości dni urlopowych a to wylicza się w następujący sposób: dwa dni urlopowe za każdy przepracowany miesiąc.

W czasie urlopu soboty, niedziele i święta nie są wliczane do dni urlopowych.

Wynagrodzenie urlopowe

Poprzez pracę u danego pracodawcy pracownik uzyskuje prawo do wynagrodzenia urlopowego. Wysokość wynagrodzenia urlopowego widnieje na wykazie o wynagrodzeniu pracownika i wynosi minimalnie 10,17% od całej kwoty wynagrodzenia. Odpowiada to wynagrodzeniu za 24 przepracowane dni.

Wynagrodzenie urlopowe wypłacane jest na różne sposoby:

- Pracodawca przetrzymuje wynagrodzenie urlopowe i wypłaca je wtedy, kiedy pracownik idzie na urlop w następnym roku urlopowym. Przy każdej wypłacie wynagrodzenia pracodawca dzieli wynagrodzenie urlopowe przez wynagrodzenie za pracę dzienną pracownika. W ten sposób uzyskuje się informację o tym, jakiej ilości godzin pracy dziennej odpowiada wynagrodzenie urlopowe. Te godziny pracownik dolicza do całego roku urlopowego. Kiedy pracownik idzie na urlop w następnym roku urlopowym, bierze się sumę tych godzin i mnoży przez aktualną stawkę za godzinę pracy dziennej. Ta suma jest wypłacana pracownikowi po dokonaniu potrąceń podatkowych i innych opłat składowych.
- Wynagrodzenie urlopowe wpłacane jest na specjalny rachunek urlopowy pracownika. Pracownik może mieć dostęp do tych pieniędzy po ukończonym roku urlopowym, czyli po 15 maja każdego roku.
- Pracownicy, którzy otrzymują stałe wynagrodzenie miesięczne za pracę dzienną otrzymują zwykle wynagrodzenie w chwili pójścia na urlop. Wynagrodzenie urlopowe za nadgodziny i inne dotacje wpłacane są na rachunek urlopowy.

Zwiększenie urlopu

W umowach zbiorowych jest mowa o zwiększeniu urlopu, tj. większej ilości dni urlopowych i większe niż minimalne wynagrodzenie urlopowe. Pracownik może na podstawie okresu pracy u odpowiedniego pracodawcy lub danej branży mieć prawo do 25 – 28 dni urlopowych. Wynagrodzenie urlopowe zwiększa się wtedy z 10,64% do 12,07%.

Orlof

Lágmarksorlof

Gera verður greinarmun á orlofsdögum annars vegar, sem starfsmaður ávinnur sér með starfi á vinnumarkaði, og orlofslaunum hins vegar, sem hver vinnuveitandi greiðir til viðbótar við laun fyrir vinnu.

Orlofsdagar

Starfsmaður sem unnið hefur fullt orlofsár, frá 1. maí til 30. apríl, á rétt á 24 daga orlofi. Ekki skiptir máli þótt hann hafi skipt um vinnuveitanda á tímabilinu. Þeir sem unnið hafa skemur eiga rétt á hlutfalli og er þá miðað við að starfsmaður ávinni sér tvo orlofsdaga fyrir hvern unninn mánuð.

Þegar starfsmaður fer í orlof teljast laugardagar, sunnudagar og helgidagar ekki sem orlofsdagar.

Orlofslaun

Með vinnu hjá vinnuveitanda ávinnur starfsmaður sér rétt til launa í orlofi. Orlofslaun eru tilgreind á launaseðli starfsmanns og er lágmarksorlof 10,17% af öllum launum. Það jafngildir launum í 24 daga.

Laun í orlofi eru greidd með mismunandi hætti:

- Vinnuveitandi heldur eftir orlofslaununum og greiðir þau út þegar starfsmaður fer í frí á næsta orlofsári. Við hverja launaútborgun deilir vinnuveitandi í orlofslaunin með dagvinnutímakaupi starfsmannsins. Þannig er fundið út til hve margra dagvinnutíma orlofslaunin svara. Þessum stundum safnar starfsmaður upp allt orlofsárið. Þegar starfsmaður fer í frí á næsta orlofsári er heildarfjöldi þessara stunda tekinn og margfaldað með því dagvinnutímakaupi sem þá gildir. Sú fjárhæð er greidd til starfsmanns, að frádregnum sköttum og öðrum gjöldum.
- Orlofslaun greidd inn á orlofsreikning, sem er sérstakur bankareikningur á nafni starfsmanns. Starfsmaður getur nálgast inneign sína, vegna liðins orlofsárs, eftir 15. maí ár hvert.
- Starfsmenn á föstum mánaðarlaunum fyrir dagvinnu halda gjarnan launum þegar þeir fara í orlof. Orlofslaun af yfirvinnu, bónusgreiðslum eða öðrum tilfallandi greiðslum eru þá greidd inn á orlofsreikning.

Orlofsauki

Í kjarasamningum er kveðið á um orlofsauka, þ.e. fleiri orlofsdaga og hærra orlofslauna en sem nemur lágmarksorlofi. Starfsmaður getur á grundvelli starfstíma hjá hlutaðeigandi atvinnurekanda eða í starfsgreininni áunnið sér 25 – 28 daga orlofsrétt. Orlofslaun eru þá frá 10,64% til 12,07%.

Postanowienie i ogłoszenie

Pracodawca wraz z pracownikiem ustala kiedy udzielany jest okres urlopowy. Musi to w jak najlepszy sposób odpowiadać życzeniom obydwu stron. Po zapoznaniu się z życzeniem pracownika pracodawca musi ogłosić swoją decyzję w jak najszybszym terminie, jednak najpóźniej miesiąc przed rozpoczęciem urlopu, jeśli nie zajdą jakiegokolwiek szczególne w tej sprawie okoliczności.

Choroba w okresie urlopowym

Jeśli pracownik z powodu choroby nie może pójść na urlop w okresie ustalonym przez pracodawcę, ma on prawo do urlopu poza okresem letnim, lecz urlop nie może być w okresie późniejszym niż przed 31 maja następnego roku. W okresie choroby pracownik otrzymuje wynagrodzenie zgodnie z przysługującym mu prawem do dni chorobowych i odpowiednimi postanowieniami umów zbiorowych.

Jeśli pracownik zachoruje po rozpoczęciu okresu swojego urlopu, nie przysługuje wtedy dodatkowy urlop zgodnie z umowami zbiorowymi. Jeśli pracownik spełnia warunki umowy zbiorowej, ma on prawo do dodatkowego urlopu przez równie długi okres trwania choroby. Inne zasady obowiązują w przypadku choroby pracownika podczas przebywania na Islandii a poza granicami kraju. Jeśli pracownik zachoruje podczas przebywania za granicą, warunkiem jest to, że choroba jest poważna i prowadzi do potrzeby przebywania w szpitalu przez okres dłuższy niż 6 dni. Obowiązkiem pracownika jest zawiadomienie o tym pracodawcy w pierwszym dniu choroby.

Prawo do dni chorobowych

Choroby pracowników i wypadki w pracy

Jeśli pracownik nie jest zdolny do wykonywania pracy z powodu choroby lub wypadku, ma on prawo do wynagrodzenia chorobowego. Po pełnym wykorzystaniu tego prawa, pracownik ma prawo do wypłaty z funduszu opieki zdrowotnej związku zawodowego lub zasiłku chorobowego z Państwowego Zakładu Ubezpieczeń (Tryggingastofnun ríkisins).

Prawo do wynagrodzenia uzależnione jest od okresu pracy u odpowiedniego pracodawcy. Prawo osób pracujących na budowie zależy od okresu pracy w odpowiedniej branży.

Pracownik ma prawo do wypłaty za dwa dni w każdym miesiącu. Zatem pracownik ma dwa dodatkowe dni po każdym miesiącu pracy, cztery dni po dwóch miesiącach itd. Prawo do wynagrodzenia w czasie choroby jest prawem całkowitym w okresie 12 miesięcy, niezależnie od rodzaju choroby. Kiedy pracownik zachoruje, bierze się wtedy pod uwagę poprzednie 12 miesięcy i odejmuje już wypłacone dni chorobowe, do których pracownik ma prawo zgodnie z umowami zbiorowymi.

Ákvörðun og tilkynning

Vinnuveitandi ákveður í samráði við starfsmenn hvenær orlof er veitt. Hann skal verða við óskum þeirra um orlofstíma að svo miklu leyti sem unnt er vegna starfsmanna. Að lokinni könnun á vilja starfsmannsins skal hann tilkynna eins fljótt og unnt er og í síðasta lagi mánuði fyrir byrjun orlofs hvenær orlof skuli hefjast, nema sérstakar ástæður hamli.

Veikindi í orlofi

Ef starfsmaður getur vegna veikinda ekki farið í orlof á þeim tíma sem vinnuveitandi hefur ákveðið á hann rétt á orlofi utan sumarorlofstímans, þó ekki síðar en svo að orlof hans sé lokið fyrir 31. maí næstan á eftir. Í veikindum á hann launarétt í samræmi við áunninn veikindarétt og ákvæði kjarasamninga þar um.

Ef starfsmaður verður veikur eftir að orlof hans er hafið fer um rétt hans til uppbótarorlofs skv. kjarasamningum. Ef hann uppfyllir þau skilyrði sem þar koma fram á hann rétt á uppbótarorlofi jafnlangan tíma og veikindin sannanlega vöruðu. Gerður er greinarmunur á hvort starfsmaður veikist í orlofi á Íslandi eða erlendis. Ef starfsmaður verður veikur í orlofi erlendis er m.a. gerði sú krafa að veikindin séu það alvarleg að þau leiði til sjúkrahúsvistar og standi lengur en 6 sólarhringa. Starfsmaður skal tilkynna atvinnurekanda um veikindin á fyrsta degi veikinda.

Veikindaréttur

Veikindi starfsmanns og slyss

Ef starfsmaður verður óvinnufær vegna sjúkdóms eða slyss á hann rétt á launum frá sínum vinnuveitanda í veikindum. Þegar sá réttur er fullnýttur getur starfsmaður átt rétt til greiðslna frá sjúkrasjóði stéttarfélags eða sjúkradagpeningum frá Tryggingastofnun ríkisins.

Réttur til launa frá vinnuveitanda byggist á starfstíma hjá hlutaðeigandi vinnuveitanda. Réttur byggingamanna miðast þó við starfstíma í starfsgreininni.

Starfsmaður ávinnur sér rétt til launa í tvo daga fyrir hvern unninn mánuð. Hann á því tvo daga eftir eins mánaðar starf, fjóra daga eftir tveggja mánaða starf o.s.frv. Réttur til launa í veikindum er heildaréttur á 12 mánaða tímabili, án tillits til tegundar veikinda. Þegar starfsmaður veikist er því litið 12 mánuði aftur í tímann og greiddir veikindadagar dregnir frá þeim rétti sem starfsmaður hefur áunnið sér samkvæmt kjarasamningum.

Okres prawa do dni chorobowych różni się pomiędzy umowami zbiorowymi:

Robotnicy

- W pierwszym roku pracy u tego samego pracodawcy wypłacane są dwa dni od całego wynagrodzenia za każdy przepracowany miesiąc.
- Po jednym roku pracy u tego samego pracodawcy wypłaca się za jeden miesiąc od całego wynagrodzenia.
- Po dwóch latach pracy u tego samego pracodawcy wypłaca się za jeden miesiąc od całego wynagrodzenia i jeden miesiąc wynagrodzenia za pracę dzienną.
- Po trzech latach pracy u tego samego pracodawcy wypłaca się za jeden miesiąc od całego wynagrodzenia i dwa miesiące wynagrodzenia za pracę dzienną.
- Po pięciu latach pracy u tego samego pracodawcy wypłaca się za jeden miesiąc od całego wynagrodzenia i jeden miesiąc pełnego wynagrodzenia za pracę dzienną (tj. wynagrodzenie za pracę dzienną, dotacje i dopłata za pracę na zmianę) oraz dwa miesiące wynagrodzenia za pracę dzienną.

Pracownicy przemysłu metalurgicznego

- Przez pierwsze sześć miesięcy u tego samego pracodawcy dwa dni od całego wynagrodzenia za każdy przepracowany miesiąc.
- Po sześciu miesiącach u tego samego pracodawcy, jeden miesiąc od całego wynagrodzenia.
- Po dwóch latach u tego samego pracodawcy, jeden miesiąc od całego wynagrodzenia i jeden od wynagrodzenia za pracę dzienną.
- Po trzech latach u tego samego pracodawcy, jeden miesiąc od całego wynagrodzenia i dwa od wynagrodzenia za pracę dzienną.

Pracownicy przemysłu budowlanego

- Pierwsze sześć miesięcy w branży po ukończonym egzaminie czeladniczym, dwa dni od całego wynagrodzenia za każdy przepracowany miesiąc.
- Po sześciu miesiącach pracy w branży, jeden miesiąc od całego wynagrodzenia.
- Po jednym roku pracy w branży, jeden miesiąc od całego wynagrodzenia i jeden od wynagrodzenia za pracę dzienną.
- Po trzech latach pracy w branży, jeden miesiąc od całego wynagrodzenia i dwa od wynagrodzenia za pracę dzienną

Pracownicy przemysłu elektrycznego

- W pierwszym roku pracy u tego samego pracodawcy, dwa dni od stałego wynagrodzenia za każdy przepracowany miesiąc.
- Po jednym roku pracy u tego samego pracodawcy, jeden miesiąc od stałego wynagrodzenia.
- Po trzech latach pracy u tego samego pracodawcy, dwa miesiące od stałego wynagrodzenia.
- Po pięciu latach pracy u tego samego pracodawcy, dwa miesiące od stałego wynagrodzenia i jeden miesiąc od wynagrodzenia za pracę dzienną.

W wyżej wymienionych umowach zbiorowych jest też mowa o przenoszeniu przysługujących praw pomiędzy pracodawcami lecz zasady te różnią się pomiędzy

Lengd veikindaréttar er nokkuð mismunandi milli kjarasamninga:

Verkafólk

- Á fyrsta starfsári hjá sama vinnuveitanda greiðast tveir dagar á fullum launum fyrir hvern unninn mánuð.
- Eftir eins árs starf hjá sama vinnuveitanda greiðist einn mánuður á fullum launum.
- Eftir tveggja ára starf hjá sama vinnuveitanda greiðist einn mánuður á fullum launum og einn mánuður á dagvinnulaunum.
- Eftir þriggja ára starf hjá sama vinnuveitanda greiðist einn mánuður á fullum launum og tveir mánuðir á dagvinnulaunum.
- Eftir fimm ára starf hjá sama atvinnurekanda greiðist einn mánuður á fullum launum og einn mánuður með fullu dagvinnukaupi (þ.e. dagvinnulaun, bónus og vaktálfög) og tveir mánuðir á dagvinnulaunum.

Málmiðnaðarmenn

- Fyrstu sex mánuðina hjá sama atvinnurekanda, tveir dagar á fullum launum fyrir hvern unninn mánuð.
- Eftir sex mánaða samfelld starf hjá sama atvinnurekanda, einn mánuður á fullum launum.
- Eftir tveggja ára samfelld starf hjá sama atvinnurekanda, einn mánuður á fullum launum og einn á dagvinnulaunum.
- Eftir þriggja ára samfelld starf hjá sama atvinnurekanda, einn mánuður á fullum launum og tveir á dagvinnulaunum.

Byggingariðnaðarmenn

- Fyrstu sex mánuðina í starfsgrein að afloknu sveinsprófi, tveir dagar á fullum launum fyrir hvern unninn mánuð.
- Eftir sex mánaða samfelld starf í starfsgrein, einn mánuður á fullum launum.
- Eftir eins árs samfelld starf í starfsgrein, einn mánuður á fullum launum og einn á dagvinnulaunum.
- Eftir þriggja ára samfelld starf í starfsgrein, einn mánuður á fullum launum og tveir á dagvinnulaunum

Rafiðnaðarmenn

- Á fyrsta starfsári hjá sama atvinnurekanda, tveir dagar á föstum launum fyrir hvern unninn mánuð.
- Eftir eins árs starf hjá sama atvinnurekanda, einn mánuður á föstum launum.
- Eftir þriggja ára starf hjá sama atvinnurekanda, tveir mánuðir á föstum launum.
- Eftir fimm ára starf hjá sama atvinnurekanda tveir mánuðir á föstum launum og einn mánuður á dagvinnulaunum.

Ofangreindir kjarasamningar kveða einnig á um flutning áunninna réttinda milli vinnuveitanda, en reglur um það eru mismunandi milli samninga.

umowami. Generalna zasada jest taka, że pracownik, który przepracował 3 lub 5 lat u tego samego pracodawcy może przenieść część przysługujących mu praw do innego pracodawcy.

Jeśli pracownik nie może zjawić się w pracy z powodu wypadku w pracy lub w drodze do/z domu a także jeśli pracownik jest chory z powodu pracy, należy mu się wynagrodzenie za pracę dzienną przez trzy miesiące oprócz w.w. prawa do dni chorobowych. To prawo jest niezależne i nie ma wpływu na prawo do dni chorobowych pracownika.

Pracodawca może zarządzać od pracownika zaświadczenia lekarskiego z powodu nie stawiania się w pracy na skutek choroby lub wypadku. Pracodawca wypłaca według uznania za zaświadczenia lekarskie, z tym zaś zastrzeżeniem, że fakt choroby został zgłoszony w pierwszym dniu choroby.

Choroby dzieci pracownika

Jeśli pracownik musi zostać w domu w celu opieki nad własnym chorym dzieckiem, które ma mniej niż 13 lat, należy mu się wynagrodzenie za pracę dzienną oraz dodatek za pracę na zmianę (w odpowiednim przypadku). Po pierwszym miesiącu pracy u tego samego pracodawcy pracownik ma prawo do 7 dni w okresie 12 miesięcy a po jednym roku pracy prawo to przewiduje 10 dni.

Ubezpieczenia przeciw wypadkom

Pracodawca ma obowiązek ubezpieczenia pracowników przed wypadkami śmiertelnymi, długotrwałą lub krótkotrwałą niepełnosprawnością z powodu wypadków w pracy lub w drodze z pracy do domu / z domu do pracy.

Zerwanie umowy o zatrudnieniu

Na Islandii obowiązuje główna zasada w odniesieniu zarówno do pracodawców jak i pracowników o możliwości zerwania umowy o zatrudnieniu bez potrzeby podania powodów. Generalnie pracownicy są zatrudniani na okres nieokreślony, a okres wypowiedzenia pracy zależy od umowy zbiorowej. Okres wypowiedzenia dotyczy obydwu stron. Wypowiedzenie musi być w formie pisemnej.

Okres wypowiedzenia umowy o zatrudnieniu zależy od umowy zbiorowej:

Robotnicy

- Przez pierwsze dwa tygodnie pracy nie ma ustalonego okresu wypowiedzenia.
- Po dwóch tygodniach pracy u tego samego pracodawcy: 12 dni kalendarzowych
- Po trzech miesiącach pracy u tego samego pracodawcy: jeden miesiąc po przełomie miesiąca
- Po trzech latach pracy u tego samego pracodawcy: trzy miesiące po przełomie miesiąca

Almenna reglan eru sú að starfsmaður sem unnið hefur 3 eða 5 ár hjá sama vinnuveitanda geti flutt hluta af áunnum rétti til nýs vinnuveitanda.

Ef starfsmaður forfallast af völdum slyss við vinnuna eða slasast á beinni leið til eða frá vinnu og eins ef starfsmaður veikist af atvinnusjúkdómi, skal hann halda dagvinnulaunum í þrjá mánuði til viðbótar við ofangreindan veikindarétt. Þessi viðbótarrettur er sjálfstæður og gengur ekki á veikindarétt starfsmannsins.

Atvinnurekandi getur óskað þess að starfsmaður leggi fram vottorð læknis um að hann hafi verið óvinnufær vegna veikinda eða slyss. Atvinnurekandi greiðir þau læknisvottorð sem hann óskar eftir, að því tilskildu að veikindin hafi verið tilkynnt á fyrsta veikindadegi.

Veikindi barna starfsmanns

Ef starfsmaður þarf að sinna sjúkum börnum sínum undir 13 ára aldri og annarri umönnun verður ekki við komið, skal hann halda dagvinnulaunum og vaktaálagi (ef við á). Eftir eins mánaðar starf hjá sama atvinnurekanda á starfsmaður 7 daga rétt á hverju 12 mánaða tímabili og eftir eins árs starf er rétturinn 10 dagar.

Slysatryggingar

Vinnuveitendum er skylt að tryggja starfsmenn fyrir dauða, varanlegri örorku eða tímabundinni örorku af völdum slyss í starfi eða á eðlilegri leið frá heimili til vinnustaðar og frá vinnustað til heimilis.

Slit ráðningarsamninga

Á Íslandi gildir sú meginregla að að jafnt vinnuveitendum sem starfsmönnum er heimilt að segja upp ráðningarsamningum án þess að tilgreina ástæður. Starfsmenn eru almennt ráðnir ótímabundið og er þá ráðningarsamningum sagt upp með uppsagnarfresti skv. kjarasamningum. Uppsagnarfrestur er gagnkvæmur og uppsagnir skulu vera skriflegar.

Lengd uppsagnarfrests er mismunandi milli kjarasamninga:

Verka fólk

- Fyrstu tvær vikurnar í starfi er enginn uppsagnarfrestur.
- Eftir tveggja vikna samfelld starf hjá sama atvinnurekanda: 12 almanaksdagar
- Eftir þrjá mánuði í starfi hjá sama atvinnurekanda: einn mánuður m.v. mánaðamót
- Eftir þrjú ár í starfi hjá sama atvinnurekanda: þrjú mánuðir m.v. mánaðamót

Pracownicy przemysłu metalurgicznego

- W pierwszym roku pracy: dwa tygodnie po weekendzie.
- Po jednym roku po w branży: jeden miesiąc po przełomie miesiąca.
- Po trzech miesiącach w branży: dwa miesiące po przełomie miesiąca.
- Po pięciu latach w tym samym przedsiębiorstwie: trzy miesiące po przełomie miesiąca.

Pracownicy przemysłu budowlanego

- W pierwszym roku pracy: dwa tygodnie po weekendzie.
- Po jednym roku w branży: jeden miesiąc po przełomie miesiąca.
- Po trzech latach w branży: dwa miesiące po przełomie miesiąca.
- Po pięciu latach w branży: trzy miesiące po przełomie miesiąca.

Pracownicy przemysłu elektrycznego

- Przy zatrudnieniu, chyba że osoba jest zatrudniona tymczasowo: jeden miesiąc po przełomie miesiąca
- Po trzech latach w tego samego pracodawcy: dwa miesiące po przełomie miesiąca
- Po pięciu latach u tego samego pracodawcy: trzy miesiące po przełomie miesiąca

Pracownicy

W w.w. umowach zbiorowych są postanowienia o dłuższym terminie wypowiedzenia pracy w przypadku pracowników w określonym wieku i o określonym stażu pracy (obydwa warunki muszą być spełnione):

- Po przepracowanych 10 latach (liczonych razem) i wieku 55 lat: cztery miesiące
- Po przepracowanych 10 latach (liczonych razem) i wieku 60 lat: pięć miesięcy
- Po przepracowanych 10 latach (liczonych razem) i wieku 63 lat: sześć miesięcy

Pracownik może jednak zrezygnować z pracy z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia.

Składki ubezpieczeniowe do funduszy emerytalnych i związków zawodowych

Składka ubezpieczeniowa do funduszu emerytalnego

Zgodnie z prawem i umowami zbiorowymi pracownik ponosi opłatę 4% jako składkę emerytalną do funduszu emerytalnego ze wszystkich wynagrodzeń a pracodawca 8%.

Jeśli pracownik dokonuje dodatkowej wpłaty do specjalnego funduszu emerytalnego w wysokości conajmniej 2%, pracodawca też wpłaca 2%.

Opłaty społeczne związków zawodowych

Związki zawodowe są otwarte dla wszystkich pracowników odpowiednich branż. Są one pełnoprawnymi negocjatorami w sprawach dotyczących wynagrodzeń i warunków pracy swoich członków. Pracodawcy mają obowiązek potrącenia z wynagrodzeń pracowników składek do odpowiedniego związku zawodowego zgodnie z zasadami umów zbiorowych. Generalnie opłata społeczna wynosi 1% od wynagrodzenia a ta kwota podana jest w wykazie o wynagrodzeniu.

Málmíðnaðarmenn

- Á fyrsta starfsári: tvær vikur m.v. vikumót.
- Eftir eitt ár í starfsgreininni: einn mánuður m.v. mánaðamót.
- Eftir þrjú ár í starfsgreininni: tveir mánuðir m.v. mánaðamót.
- Eftir fimm ár í sama fyrirtæki: þrír mánuðir m.v. mánaðamót.

Byggingariðnaðarmenn

- Á fyrsta starfsári: tvær vikur m.v. vikumót.
- Eftir eitt ár í starfsgreininni: einn mánuður m.v. mánaðamót.
- Eftir þrjú ár í starfsgreininni: tveir mánuðir m.v. mánaðamót.
- Eftir fimm ár í starfsgreininni: þrír mánuðir m.v. mánaðamót.

Rafiðnaðarmenn

- Við ráðningu, nema hún sé tímabundin: einn mánuður m.v. mánaðamót
- Eftir þriggja ár samfellt hjá sama vinnuveitanda: tveir mánuðir m.v. mánaðamót
- Eftir fimm ár samfellt hjá sama vinnuveitanda: þrír mánuðir m.v. mánaðamót

Starfslok

Í ofangreindum kjarasamningum eru ákvæði um lengri uppsagnarfrést við starfslok starfsmanna sem náð hafa ákveðnum lífaldri og starfsaldri (bæði skilyrði uppfyllt):

- Eftir 10 ára samfellt starf og 55 ára aldur: fjórir mánuðir
- Eftir 10 ára samfellt starf og 60 ára aldur: fimm mánuðir
- Eftir 10 ára samfellt starf og 63 ára aldur: sex mánuðir

Starfsmaður getur hins vegar sagt upp starfi sínu með þriggja mánaða fyrirvara.

Iðgjöld til lífeyrissjóða og stéttarféлага

Iðgjald til lífeyrissjóðs

Samkvæmt lögum og kjarasamningum greiðir starfsmaður 4% iðgjald til lífeyrissjóðs af öllum launum og vinnuveitandi með sama hætti 8%.

Leggi starfsmaður a.m.k. 2% viðbótarframlag í séreignarlífeyrissjóð skal mótfamlag atvinnurekanda vera 2%.

Félagsgjald stéttarféлага

Stéttarfélög eru opin öllum launamönnum í hlutaðeigandi starfsgrein á félagssvæðinu. Þau eru lögformlegur samningsaðili um kaup og kjör félagsmanna sinna. Atvinnurekanda er skylt að halda eftir af launum starfsmanns iðgjaldi hans til viðkomandi stéttarfélags samkvæmt þeim reglum sem kjarasamningar greina. Félagsgjald er almennt 1% af launum og er sá frádráttur tilgreindur á launaseðli.

Składki ubezpieczeniowe do funduszu opieki zdrowotnej, funduszu urlopowego oraz funduszy szkolenia pracowników

Pracodawcy mają obowiązek płacenia składek do funduszu opieki zdrowotnej oraz funduszu urlopowego związków zawodowych, zgodnie z tymi zasadami, o których mowa jest w umowach zbiorowych. Jest tam także mowa o wnoszeniu opłaty przez pracodawców do funduszu szkolenia pracowników.

Inne zagadnienia

W umowach zbiorowych jest również mowa o wielu innych zagadnieniach dotyczących praw i obowiązków pracodawców i pracowników: m.in. o sporządzeniu umowy o zatrudnieniu i jej treści, o wypłatach za odwołania i wezwania, o potrąceniach z wynagrodzeń z powodu nieobecności, podróżach i utrzymaniu w przypadku pracy poza określonym terenem, ubraniach i wyposażeniu firmowym, zniszczeniach ubrań i własności pracownika, o kierownikach zespołów pracowników i kierownikach pracy, wyborach mężów zaufania i ich prawach w miejscach pracy itd. W umowach zbiorowych robotników są różnego typu postanowienia dotyczące poszczególnych grup zawodowych, takich jak robotników budowlanych, mechaników, kierowców pojazdów, pracowników stołówek, pracowników przemysłu rybnego i osób zatrudnionych przy sprzątnianiu.

Związki zawodowe udzielają bliższych informacji na temat treści umów zbiorowych.

Iðgjald til sjúkrasjóðs, orlofssjóðs og starfsmenntasjóðs

Atvinnurekendur er skylt að greiða iðgjöld í sjúkrasjóði og orlofssjóði stéttarfélagi, samkvæmt þeim reglum sem kjarasamningar greina. Í kjarasamningum er einnig kveðið á um framlag atvinnurekanda í starfsmenntasjóði.

Önnur ákvæði

Kjarasamningar hafa að geyma ýmis önnur ákvæði um réttindi og skyldur vinnuveitenda og starfsmanna: m.a. um gerð ráðningarsamninga og efni þeirra, greiðslur fyrir útköll og bakvaktir, frádrátt frá launum vegna fjarvista, ferðir og uppihald ef unnið er utan skilgreinds starfssvæðis, vinnufatnað og aðbúnað á vinnustað, tjón á fatnaði og munum starfsmanns, flokksstjórn og verkstjórn, kosningu trúnaðarmanna og rétt þeirra á vinnustað o.fl. Í kjarasamningum verkafólks eru ýmis sérákvæði sem snúa að tilteknum starfshópum, s.s. byggingaverkamönnum, tækjamönnum, bifreiðastjórum, starfsfólki mötuneyta, fiskvinnslufólki, iðnverkafólki og ræstingafólki.

Stéttarfélag veita nánari upplýsingar um efni kjarasamninga.

[Pracodawca]
 [Adres]
 [numer ewidencyjny]

Wykaz o wynagrodzeniu

[Pracownik]
 [Adres]
 [numer ewidencyjny]

Okres zatrudnienia 1.-30.09 2007
 Data wypłaty 1.10.2007
 Suma wynagrodzenia 196.026
 Suma potrąceń 65.487
Wypłacono 130.539

Przelew na rachunek bankowy:

Wyszczególnienia	Godziny	Stawka	Suma	Razem od początku roku
Praca dzienna	173,33	850	147.331	1.325.975
Nadgodziny	20	1530	30.600	275.400
Inne	0	0	0	0
Inne	0	0	0	0
Urlop		10,17%	18.096	162.860
Razem			196.026	

Potrącenia			Suma	Razem od początku roku
Fundusz emerytalny	4,00%		7.841	70.569
Oszczędności dodatkowe	2,00%		3.921	35.285
Związek zawodowy	1,00%		1.960	17.642
Inne				

Podstawowe wynagrodzenie	184.264	
Stawka podatkowa	35,72%	65.819
Zniżka personalna	32.150	
Zapłacono podatku	33.669	

Urlop do banku 18.096

Razem 65.487

Wypłacono 130.539

Urlop od 1 maja 2007: 90.478

Saldo urlopowe:

Prawo do pobrania:

[Atvinnurekandi]
 [Heimilisfang]
 [kt.]

Launaseðill

[Verkamaður]
 [Heimilisfang]
 [kt.]

Launatímabil 1.-30.09 2007
 Útborgunardagur 1.10.2007
 Samtals laun 196.026
 Samtals frádráttur 65.487
Útborguð laun 130.539

Laun lögð inn á bankareikning:

Launaliðir	Tímar	Taxti	Launaupphæð	Samtals frá áramótum
Dagvinna	173,33	850	147.331	1.325.975
Yfirvinna	20	1530	30.600	275.400
Annað	0	0	0	0
Annað	0	0	0	0
Orlof		10,17%	18.096	162.860
Samtals launaliðir			196.026	

Frádráttarliðir			Suma	Samtals frá áramótum
Lífeyrissjóður	4,00%		7.841	70.569
Viðbótarsparnaður	2,00%		3.921	35.285
Stéttarfélag	1,00%		1.960	17.642
Annað				

Staðgreiðslustofn	184.264	
Skatthlutfall	35,72%	65.819
Persónuafsláttur	32.150	
Skattgreiðsla	33.669	

Orlof lagt í banka 18.096

Samtals frádráttarliðir 65.487

Útborguð laun 130.539

Orlof frá 1. maí 2007: 90.478

Orlofsinneign:

Fritökuréttur: